

מחתרת גטו וילנה: עלינו לבדנו להחליט / מתוך: "להבות באפר", רוז'קה קורצ'אק

חייקה גרוסמן:

"שומה על התייעצותנו לקבוע המשך דרכה
ועבודתה של התנועה. הרינו עומדים בסיומה של
תקופה, תקופת מאמצים שמטרתם הייתה הצלת
האקטיב – החברים. את החלק הארי הצלחנו להציל,
אך אחרת היא הבעיה שניצבת כעת בפנינו: בכל
החריפות נשאלת השאלה – האם הדרך שפסענו בה
עד כה היא הדרך הנכונה? האם זו צריכה להיות
דרכה של התנועה?"

ייתכן כי שום תנועה לא הייתה מעולם במצב דומה
לשלנו. אנו מבודדים, מנותקים מהמרכז שבארץ,
ללא אפשרות לבחון ערכים יחד עם שאר חלקי
התנועה בגטאות. שומה עלינו לבדנו להחליט ולעבור
את הדרך."

"מאז ישיבת המועצה האחרונה התדלדלו שורותינו. בתקופת

הביניים נעקרו מתוכנו בכוח הקרובים לנו ביותר והובלו למוות עם המוני ישראל. אך איני בא כעת להביע את כאבנו או אבלנו – עלינו לעשות חשבון. חייבים אנו כעת, ולא לאחר זמן, לערוך את חשבון מצפוננו, חשבון מלא.

עם עקירתם של חברינו ניצבה לפנינו האמת בכל מערומיה – אותה אמת שעדיין מעורפלת לעיני רבים. האמת היא שאין להאמין כי אלה שנלקחו מאיתנו חיים, או שהובלתם הייתה אך גירוש. כל שאירע לנו עד עתה משמעו **פונאר – מוות**. ואף זו אינה האמת כולה – השמדתם של אלפים אינה אלא בשורת הכחדה של מיליונים. מותם שלהם הוא אובדננו השלם.... על כן תשובתנו הראשונה חייבת להיות: אין מנוס – ואין מפלט! האם קיימת אפשרות של הצלה? אם גם אכזרית היא התשובה, חייבים אנו לומר בבירור: **לא**.

ליחידים, לעשרות ולמאות – אולי. אך לעם היהודי כולו תחת עול הכיבוש הגרמני – **אין הצלה**.

האם יש מוצא? כן! מוצא קיים – מרד והתנגדות מזוינת. זהו המוצא היחידי, הדרך היחידה לכבוד עמנו. עלינו להבין זאת בשלמותה, בדעה צלולה, בלב עמוק ובכל החושים – במלוא ישותנו. עלינו לחיות היום לאור הידיעה הזו, כדי שנוכל להכין מחר את ההמונים למאבק. זה לא יכול להיות מעשה מקרי או פרטיזני – זה חייב להיות מפעל מאורגן ורחב היקף."

יעקב:

"אנחנו השומרים, וכל חינוכנו, כל חיינו, היו מכוונים לארץ-ישראל. שללנו תמיד את הגלות על כל גילוייה. כעת מתרגשת שואה על יהדות אירופה – ייתכן שתצא ממנה שבורה ברוחה, אך אין ביטחון שלא תיכחד לחלוטין. ובתוך השואה הזו, נותרנו אנו – קומץ שומרים. אך האמת היא שמקומנו בארץ, לא כאן. העלייה היא יסוד חיינו. חייבים אנו לעשות כל מאמץ כדי להציל כמה שיותר מחברינו! התנועה בוורשה פעילה, ושם אנו מצוויים להתרכז, לחזק את האקטיב ולהבטיח את המשכיותה.

מלחמה – נועדה להיות בארץ-ישראל, שם ניאבק עד הניצחון. אך בגטו? כאן, ההתנגדות היא רק הפגנה. אין לנו תמיכה, אנו חלשים וחסרי מגן, ולנאצים יש כוח אדיר. בתנאים כאלה – המרד חסר סיכוי לחלוטין.

עלינו לחשוב בהיגיון – לא נוכל לנצח. מה טעם במאבק שיוביל להשמדה ודאית? אין זו יכולה להיות מטרתנו כתנועה."

רייזל (רוזיקה קורצ'אק):

**"יישמד העם היהודי - וישתייר האקטיב השומרי?
האם מטרתנו היא להציל רק את עצמנו ולהותיר את
האחרים לגורלם? ומה נשיב לילד בארץ-ישראל
שישאל: "מה עשיתם אתם כאשר נפלו אלפים
ומיליונים?"**

האם נאמר לו שהצלנו את נפשותינו בלבד?
דווקא משום שאנו חלק מהעם, עלינו להיאבק –
להיאבק על כבודו, על ערכיו.

לכל עם יש מקורות גבורה משלו, נכסים שמעניקים
השראה לדורות הבאים. אך אם לא נפעל, מה ישאיר
העם היהודי לצעירים בארץ? רק זיכרונות של
שחיטות, השמדות ואזלת יד?

**תפקידנו הוא לשנות את גורל עמנו! אסור
שהטרגדיה תהיה כל מה שייזכר – עלינו להוסיף
לתולדות עמנו גם פרקים של גבורה והתנגדות.
אם נילחם – גם אם ניפול, ניצור מורשת של כבוד.
אם לא ניאבק, במה נהיה טובים מאלה שהובלו חסרי
אונים למוות?"**

אדם:

"איך אנו יכולים לחשוב על התנגדות – בשעה שאנו
אחראים לחייהם של כל יהודי הגטו? אם נתחיל
לפעול, האם לא נסכן את כולם?
עלינו לשאול את עצמנו – האם רשאים אנו להמיט
חורבן על כולם? אם ניכשל, האם לא יקללו אותנו
יהודי הגטו ויהפכו אותנו לאויביהם?"

אבא קובנר (סיכום הוויכוח):

"הנקודה הסתומה כאן היא – האם באמת ניצבים אנו

בפני השמדה מוחלטת?

אני משוכנע שכן. אך רבים עדיין מסרבים להכיר בכך. יום יבוא והמציאות תטפח על פניהם, אך אז כבר יהיה מאוחר.

אין לעמנו כאן מפלט. רק בודדים עשויים להינצל – אך האם נוכל אנחנו, כנציגי התנועה, לבחור בדרך של הצלה אישית?

עלינו להשליך כל אשליות, להחדיר את ההכרה בנו ובזולתנו. להפיח אמונה בקרב הנוער השבור, להעניק לו גאווה לאומית ושנאה כלפי האויב, ולהכשיר אותו לקרב.

אנחנו לא נלך כצאן לטבח!

גם אם אין לנו סיכוי לנצח, עלינו לבחור – לא ליפול חסרי אונים, אלא להילחם עד הסוף."